

Ønske om en interkommunal rådgivningstjeneste for døve/hørselshemmede i Hedmark og Oppland

Formålet med denne henvendelsen er å redegjøre for, og opplyse rådmenn og ordførere om at det er behov for en rådgivningstjeneste for døve/hørselshemmede i Innlandet.

Bakgrunn

Innlandet Døveforening har i samarbeid med Norges Døveforbund fått midler fra ExtraStiftelsen til et 2-årig prosjekt for å utrede muligheten for etablering av en rådgivningstjeneste for døve/ hørselshemmede i Innlandet. I Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger eksisterer det godt etablerte rådgivningstjenester for døve, hørselshemmede og døvblinde. I Vestfold er de i gang med et tilsvarende prosjekt som her i Innlandet. Alle rådgivningstjenestene har mange arbeidsoppgaver, og derfor liten kapasitet til å bistå døve og hørselshemmede fra andre kommuner. Innlandet Døveforening så derfor store udekkede behov hos døve/hørselshemmede i Hedmark og Oppland.

Status og behov

Helse og omsorgstjenesteloven slår fast at kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Hver kommune har ansvar for å gi gode og likeverdige tilbud til alle sine innbyggere, også mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Erfaring viser at døve og hørselshemmede innbyggere i praksis ikke har tilgang til den samme informasjon og bistand som resten av innbyggerne. Kommunikasjonsvansker gjør det utfordrende for døve og hørselshemmede å benytte seg av det offentlige hjelpeapparatet. Mange døve behersker i liten grad norsk skriftspråk og har vansker med å forholde seg til skriftlig informasjon og selvbetjeningskjemaer. I mange situasjoner er det ikke tilstrekkelig å benytte tegnspråktolk i møte med døve. For å kunne bistå med rette tiltak er det viktig med kunnskap om brukergruppens behov og inneha kompetanse om døves kultur og språk. Både hos det offentlige tjenesteapparatet og hos arbeidsgivere er det liten eller ingen kjennskap til døve og hvilke muligheter for tilrettelegging som er tilgjengelig. Det er derfor generelt vanskelig for døve å få arbeid eller annen type aktivitet. Ut i fra kjennskap til brukergruppen er ca. 50 % døve på landsbasis helt uten arbeid eller aktivitet. En stor andel av døve som er i arbeid har en redusert stilling, dette til tross for at mange ønsker fulltidsjobb. Mangel på arbeidsmuligheter tilsier større risiko for isolasjon, ensomhet og psykiske vansker. Samfunnsøkonomisk er det utvilsomt lønnsomt at flest mulig er i lønnet arbeid.

Eldre døve, både hjemmeboende og i institusjon, sliter med isolasjon og ensomhet da de ofte er uten et sosialt tegnspråkmiljø, og offentlig ansatte i liten grad innehar tegnspråklig kompetanse. Døve barn og unge har også behov for et tegnspråkmiljø både i forhold til opplæring, i fritid og sosiale aktiviteter. En spesielt sårbar gruppe er døve og døvblinde flyktninger/asylsøkere. Tegnspråk er ikke internasjonalt, slik at disse derfor har et særskilt opplæringsbehov.

Det bor døve spredt rundt i de fleste av kommunene i Hedmark og Oppland. Hos NAV Tolketjeneste i Hedmark er det registrert ca. 80 tolkebrukere. Ikke alle

Hørselshemming kan være ensomt - Tegnspråk inkluderer!

døve/hørselshemmede bruker tolk, og nasjonale tall viser at det finnes betydelig flere døve/hørselshemmede enn de som er registrert hos tolketjenesten.

Det finnes ikke noe offentlig register over døve. Gjennom prosjektet har vi derfor gjort en kartlegging og har funnet at det er flere døve i Elverum kommune. Det bor i tillegg 2 døvblinde i Elverum, hvorav den ene er barn. Et rådgivningskontor skal yte veiledning både til døve og til nettverket rundt; Coda (barn av døve), familie, skole, barnehage og andre offentlige instanser.

Forslag til løsning

For at døve og hørselshemmede i Innlandet skal få et likeverdig tilbud på linje med kommunens øvrige innbyggere, anbefaler vi at det etableres en rådgivningstjeneste som dekker innlandsfylkene. Tjenesten kan organiseres og finansieres gjennom et interkommunalt samarbeid, og vil dermed belaste hver enkelt kommune i beskjeden grad. Ved å samle spisskompetansen i en interkommunal rådgivningstjeneste vil døve kunne få et kvalitativt bedre tjenestetilbud enn det de har i dag.

En rådgivningstjeneste vil være en støttespiller både i forhold til døve, deres familier og for det offentlige hjelpeapparatet. Brukerne vil kunne få kvalitative gode tjenester innenfor lovens rammer. Hver kommune vil da enkelt kunne henvise enkeltbrukere for veiledning og bistand, uten selv å måtte bygge opp spisskompetanse. Videre vil kommunen ha tilgang til veiledning og bistand i forhold til enkeltbrukere. En interkommunal rådgivningstjeneste for døve vil dermed øke både tjenestekvaliteten og være ressursbesparende for den enkelte kommune. Det skal ikke mange døve ut i arbeid før utgiftene til en rådgivningstjeneste er tjent inn i form av skatteinntekter og reduserte trygdeutbetalinger.

Prosjektets kartlegging av døve i Innlandet viser at det bor flest døve i Mjøs regionen: Hamar, Ringsaker, Stange, Løten, Elverum, Gjøvik, Lillehammer, Østre- og Vestre Toten. Men vi retter vår henvendelse til alle kommuner med døve innbyggere i Hedmark og Oppland for å kartlegge interessen for et interkommunalt samarbeid. Rådgivningstjenestens ressursbruk og den enkelte kommunes økonomiske bidrag, vil avhenge av antall kommuner som deltar. Det vil samlet være utgifter til dekning av 1-2 årsverk. Prosjektet har noen tanker om hvordan et interkommunalt samarbeid kan skje, og vi bistår, hjelper og støtter gjerne i denne prosessen.

Vi ønsker tilbakemelding på i hvor stor grad den enkelte kommune ønsker å bidra i et slikt interkommunalt samarbeid. For ytterligere informasjon ta kontakt.

Svar sendes til: Prosjektleder Unn Syrrist Østby på epost: unn@doveforbundet.no

Med vennlig hilsen

**Unn Syrrist Østby
Prosjektleder**

1 vedlegg